

CIG-Saúde Laboral

Boletín nº 30

Nº 30 DECEMBRO 2018 CIG - GABINETE TÉCNICO CONFEDERAL DE SAÚDE LABORAL

www.cigsaudelaboral.org

SUMARIO

ANÁLISE/OPINIÓN

OS GRANDES RETOS DO FUTURO DO TRABALLO: UNHA ECUACIÓN QUE É NECESARIO RESOLVER

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

DOCUMENTO-ANÁLISE

RADIOGRAFÍA SOBRE A CALIDADE DO EMPREGO E AS CONDICIÓN DE TRABALLO NO ESTADO ESPAÑOL:

Informe "Bad Jobs" recovery? European Job Quality Index 2005-2015 (ETUI) e Sexta Enquisa Europea sobre as Condicións de Traballo: 2015 (Eurofound)

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

GABINETE TÉCNICO CONFEDERAL DE SAÚDE LABORAL-CIG

SÍNTESE DE ACTIVIDADE 2018

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

DOCUMENTO-ANÁLISE

GUÍA TÉCNICA PARA

PREVENCIÓN

GUÍA TÉCNICA PARA A AVALIACIÓN E PREVENCIÓN DOS RISCOS RELACIONADOS COA EXPOSICIÓN A AXENTES CANCERÍXENOS OU MUTÁXENOS DURANTE O TRABALLO. INSST

CÓD. ACCIÓN: AT2018-0038

CONFEDERACIÓN GALEGA
PARA A PREVENCIÓN
DE RISCOS
LABORALES, F.S.P.

CIG
Confederación Intersindical Galega

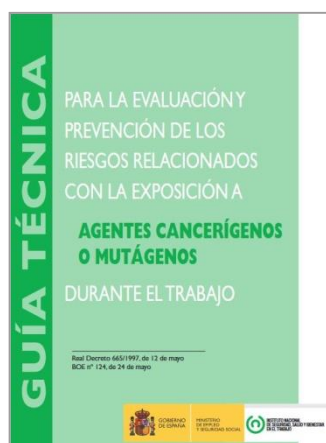
Guía técnica para a avaliación e prevención dos riscos relacionados coa exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos durante o traballo. INSST

O Instituto Nacional de Seguridade e Saúde no Traballo, en diante INSST, de acordo co disposto no artigo 5 do Regulamento dos Servizos de Prevención, ten entre as súas encomendas a elaboración de Guías destinadas á avaliación e prevención dos riscos laborais. O Real Decreto 665/1997 do 12 de maio, sobre Protección dos traballadores/as contra os riscos relacionados coa exposición a axentes canceríxenos durante o traballo, modificado inicialmente polo Real Decreto 1124/2000 do 16 de xuño, polo Real Decreto 349/2003, de 21 de marzo e posteriormente polo Real Decreto 598/2015, do 3 de xullo, encomenda de maneira específica ao INSST a elaboración e o mantemento actualizado dunha Guía Técnica para a avaliación e prevención dos riscos relacionados coa exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos durante o traballo.

O obxectivo da presente Guía, da que aquí expoñemos un resumo, é o de proporcionar os criterios e recomendacións que poden axudar a interpretar e aplicar axeitadamente este Real Decreto sobre a “Protección dos traballadores contra os riscos relacionados coa exposición a axentes canceríxenos

durante o traballo”, especialmente no que atinxe á avaliación dos riscos para a saúde dos traballadores/as involucrados, así como no concernente ás medidas correctoras e o axeitado acondicionamento deste tipo de postos de traballo.

Ademais de referirse e apoiarse noutras regulamentacións básicas, a presente Guía reférenciase a miúdo na Guía Técnica do INSST para a avaliación e prevención dos riscos rela-

cionados cos axentes químicos presentes nos lugares de traballo (RD 374/2001, de 6 de abril), debido a que os axentes químicos canceríxenos e mutáxenos forman parte dos axentes químicos considerados como perigosos, debendo considerarse e aplicarse igualmente aquelas das súas disposicións

que non estean incluídas de forma específica ou rigorosa no RD 665/1997, do 12 de maio, sobre o que versa esta Guía.

Así mesmo a Guía remite explicitamente ao documento de *Límites de Exposición Profesional para Axentes Químicos*, publicado polo INSST, coa excepción dos axentes e procesos recollidos no RD e xa mencionados. Débese sinalar que unha maioría dos axentes canceríxenos ou mutáxenos non teñen establecido

un valor límite ambiental. As listaxes completas dos axentes clasificados como canceríxenos ou mutáxenos pódense consultar na base de datos [INFOCARQUIM](#), dispoñible a través da páxina web do INSST, ou entre outras, a través dunha ligazón da páxina web do Gabinete Técnico de Saúde Laboral da CIG www.cigsaudelaboral.org.

Por último dicir nesta introdución antes de comezar a desenvolver os contidos principais desta Guía, que os actuais coñecementos científicos non permiten identificar niveis de exposición a axentes canceríxenos e mutáxenos por debaixo dos cales, non exista risco real de que estes produzan os seus efectos indeseados e característicos sobre a saúde dos traballadores/as expostos. Ademais, todos os traballadores/as deben saber que debido ás características toxicolóxicas dos axentes e compostos canceríxenos e mutáxenos, é practicamente imposible establecer situacións de risco “leve” debido entre outras á habitual concorrencia doutros axentes químicos perigosos (multiexposición) admitidos e presentes nos lugares de traballo, e que en moitas ocasións rematan por xerar outra serie de compostos, reaccións e subprodutos non suficientemente previstos, que xeran novos riscos ou agravan os previstos e existentes.

Se ben é certo (correlación exposición-efecto) que canto máis baixa sexa a exposición dos traballadores/as a estes axentes, menor será o risco, os límites de exposición para moitas destas substancias non son nin constitúen

unha referencia para garantir a protección da saúde, sendo basicamente unhas referencias máximas para a adopción das medidas de protección e control do ambiente nos postos de traballo.

Obxecto e ámbito de aplicación

- O presente RD é aplicable cando se emprega como materia prima, fabrícase, xérase como produto intermedio, residuo, impureza ou por reacción non desexada ou se forma ou intervéen por calquera motivo no proceso laboral básico e as actividades relacionadas con el (mantemento, manutención, almacenamento, reparación, etc.).
- Cando se utiliza, fórmase ou se libera ao ambiente no transcurso das actividades non ligadas ao proceso laboral básico (limpeza, desinfección, obras e modificacións, etc.).
- Cando se almacena de forma temporal ou permanente nos lugares de traballo.

Que o Real Decreto 665/1997 sexa unha normativa de desenvolvemento da Lei de Prevención de Riscos Laborais (LPRL), implica que en calquera caso no que sexa de aplicación, o empresario/a deberá asegurar tamén o cumprimento dos preceptos de carácter xeral contidos na devandita Lei, así como aqueles contidos no Regulamento dos Servizos de Preven-

ción (RSP) e no resto das súas normas regulamentarias de desenvolvemento.

Concretamente, deben terse en conta as disposicións xerais da LPRL en temas tales como: principios da acción preventiva, avaliación dos riscos, planificación da actividade preventiva, equipos de traballo e medios de protección, información, consulta e participación dos traballadores/as, formación dos traballadores/as, medidas de emerxencia e vixilancia da saúde, temas que no ámbito de aplicación do Real Decreto 665/1997 están limitados aos riscos derivados da exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos durante o traballo.

Definición. - A efectos do presente Real Decreto.

Axente canceríxeno ou mutáxeno: substancia ou mestura que cumpra os criterios para a súa clasificación como canceríxeno ou mutáxeno en células xerminais de categoría 1A ou 1B establecidos no anexo I do Regulamento (CE) nº 1272/2008 do Parlamento Europeo e do Consello, do 16 de decembro de 2008, sobre clasificación, etiquetaxe e envasado de substancias e mesturas.

Valor Límite: o límite da media ponderada no tempo da concentración dun axente canceríxeno ou mutáxeno no ar dentro da zona en que respira o traballador/a, en relación cun período de referencia específico, tal como se establece no anexo III deste real decreto.

Os axentes canceríxenos ou mutáxenos presentan efectos estocásticos, isto é, efectos que non responden a unha relación graduada "exposición-efecto" da cal poida deducirse cientificamente un limiar ou límite de exposición por baixo do cal haxa seguridade de que o efecto non se vai producir ou non vai exceder un nivel máximo aceptable de intensidade.

Para estes axentes admítese a existencia dunha relación "exposición-probabilidade de efecto" que permite deducir que, canto máis baixa sexa a exposición aos mesmos, menos probable será que se produzan tales efectos, aínda que estes, en caso de producirse, serán sempre de carácter moi grave e irreversible: un cancro ou un cambio permanente no material xenético.

Neste senso haberá que ter en conta que os coñecementos científicos actuais non permiten identificar niveis de exposición seguros por baixo dos cales non exista risco de que os axentes mutáxenos e a maioría dos canceríxenos produzan os seus efectos característicos sobre a saúde. Por esta razón, os límites de exposición adoptados para algunhas destas substancias non deben ser considerados como unha garantía para a protección da saúde, senón como unhas referencias máximas para a

adopción das medidas de protección e o control do ambiente dos postos de traballo.

Obrigas do empresario/a

Artigo 3. Identificación e avaliación de riscos

1. De acordo co disposto no artigo 2 do Real Decreto 39/1997, do 17 de xaneiro, polo que se aproba o Regulamento dos Servizos de Prevención, identificados un ou máis riscos relacionados coa exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos durante o traballo, procederase, para aqueles que non puidesen evitarse, a avaliar os mesmos determinando a natureza, o grao e a duración da exposición dos traballadores/as.

2. *A avaliación deberá ter en conta especialmente:*

- a) Toda posible vía de entrada ao organismo ou tipo de exposición, incluídas as que se produzan por absorción a través da pel ou que afecten a esta.
- b) Os posibles efectos sobre a seguridade ou a saúde dos traballadores/as especialmente sensibles a estes riscos.

3. *A avaliación deberá repetirse periodicamente e, en todo caso, cada vez que se produza un cambio nas condicións que poida afectar á exposición dos traballadores/as a axentes canceríxenos ou mutáxenos ou se dean as circunstancias ás que se refire o apartado 4 do artigo 8 deste Real Decreto.*

Artigo 4. Substitución de axentes canceríxenos ou mutáxenos

Na medida en que sexa tecnicamente posible, o empresario/a evitará a utilización no traballo de axentes canceríxenos ou mutáxenos, en particular mediante a súa substitución por unha substancia, unha mestura ou un procedemento que, en condicións normais de utilización, non sexa perigoso ou o sexa en menor grao para a saúde ou a seguridade dos traballadores/as.

Sempre que sexa tecnicamente posible, a medida obrigatoria para eliminar o risco por exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos debe ser a substitución destes axentes ou o procedemento que os orixine. A obriga da substitución mantense mesmo se a alternativa (substancia, mestura ou procedemento) é máis custosa. Na avaliación de riscos ten que contemplarse esta solución, e, se non se adopta, deberase xustificar a imposibilidade técnica de levala a cabo.

Artigo 5. Prevención e redución da exposición

1. Se os resultados da avaliación á que se refire o artigo 3 do presente Real Decreto puxesen de manifesto un risco para a seguridade ou a saúde dos traballadores/as por exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos, deberase evitar dita exposición e programar a súa substitución de conformidade co disposto no artigo 4.

2. No caso de que non sexa tecnicamente posible substituír o axente canceríxeno ou mutáxeno, o empresario/a garantirá que a produción e utilización do mesmo se leve a cabo nun sistema pechado.

A manipulación destes axentes en sistemas pechados e estancos, preferentemente a presión negativa, é a primeira opción tecnolóxica para a prevención e redución da exposición.

3. Cando a aplicación dun sistema pechado non sexa tecnicamente posible, o empresario/a garantirá que o nivel de exposición dos traballadores/as se reduza a un nivel tan baixo como sexa tecnicamente posible.

A expresión “tecnicamente posible” debe aplicarse no marco do que permita a técnica máis moderna e eficiente que se utilice no mesmo sector e tipo de actividade que nos ocupe.

4. A exposición non superará o valor límite dos axentes canceríxenos establecido no anexo III do presente RD. En todo caso, a non superación do valor límite non eximirá do cumprimento do disposto no apartado anterior.

Manter a exposición por baixo dun valor máximo determinado non permitirá evitar completamente o risco, aínda que si poderá limitalo; en consecuencia, os valores límite de exposición que se indican no anexo III non deben considerarse como uns valores que garanten a protec-

ción da saúde senón unhas referencias máximas para o control do ambiente no posto de traballo. Acharse por baixo dos límites establecidos no anexo III do Real Decreto 665/1997 non significa que non se requiran accións destinadas a reducir a exposición a un nivel tan baixo como sexa tecnicamente posible.

O nivel de exposición ao cal estean finalmente sometidos os traballadores/as (aínda cando non existan valores límite) e a condición de que a exposición non supere os valores límite existentes e aplicables, deberá acreditarse mediante as oportunas medicións ambientais. Os procedementos de medición, análise ou ensaio utilizados deberán estar xustificados e referenciados na documentación da avaliación efectuada. A calidade das medicións igualmente estará debidamente acreditada.

5. Sempre que se utilice un axente canceríxeno ou mutáxeno, o empresario/a aplicará todas as medidas necesarias seguintes:

As medidas que se expoñen de seguido non deben seleccionarse segundo un criterio de preferencia, senón que deben aplicarse todas aquelas que se consideren axeitadas ou tecnicamente correctas no seu conxunto, exceptuando unicamente as que non teñan sentido no caso concreto.

a) Limitar as cantidades do axente canceríxeno ou mutáxeno no lugar de traballo.

Cando sexa posible, os procedementos deberán establecer unhas cantidades máximas de utilización que garantan, en caso de normal

funcionamento do proceso, unha exposición o máis baixa que sexa posible.

b) Diseñar os procesos de traballo e as medidas técnicas co obxecto de evitar ou reducir ao mínimo a formación de axentes canceríxenos ou mutáxenos.

O deseño axeitado dos procesos de traballo e a aplicación de medidas técnicas destinadas a evitar ou, se iso non é posible, reducir ao mínimo a formación, liberación ou escape de axentes canceríxenos ou mutáxenos responde ao primeiro principio do control da exposición:

actuar sobre a orixe ou o foco de contaminación. Son, por tanto, accións prioritarias que deben estar dirixidas a evitar ou reducir a presenza dos devanditos axentes no lugar de traballo.

c) Limitar ao menor número posible os traballadores/as expostos ou que poidan estarlo.

A redución do número de traballadores/as expostos, fai necesaria a identificación da zona con risco de exposición a canceríxenos ou mutáxenos, para delimitala e sinalizala adecuadamente, e así limitar o acceso só ao persoal autorizado, de acordo co indicado no punto i).

d) Evacuar os axentes canceríxenos ou mutáxenos en orixe, mediante extracción localizada ou, cando iso non sexa tecnicamente posible, por ventilación xeral, en condicións que non supoñan un risco para a saúde pública e o medio ambiente.

A extracción localizada permite eliminar o axente na orixe antes de que se dilúa no ar, de tal xeito que, empregando dispositivos deseñados e dimensionados axeitadamente, pódese garantir unha eficacia total, evitando a presenza do axente no ar e a consecuente exposición do/a traballador/a.

Cando non é posible a aplicación da extracción localizada, recórrese normalmente á ventilación xeral, aínda que dificilmente esta pode acadar a elevada eficacia da extracción localizada. En calquera caso unha ventilación xeral

deseñada para manter a concentración ambiental de axentes canceríxenos ou mutáxenos ao nivel máis baixo posible, e sempre por baixo duns valores preestabelecidos, é unha medida específica de prevención deseñada para ese cometido.

Para previr riscos na saúde pública e/ou medio ambiente, o ar extraído non debe ser expulsado ao exterior sen antes pasar a través de filtros de alta eficacia, de carbón activo ou outros tipos específicos. Debe procurarse, mediante o deseño adecuado, que o ar extraído non sexa reintroducido de novo no local pola aspiración do propio sistema de extracción.

e) Utilizar os métodos de medición máis axeitados, en particular para unha detección inmediata de exposicións anormais debidas a imprevistos ou accidentes.

Os métodos de medición utilizados deberán garantir a fiabilidade dos resultados. En conse-

cuencia, é convinte que se axusten aos principios de calidade e fiabilidade xeralmente aceptados no campo da química analítica.

Para a detección inmediata de posibles exposicións anormais por imprevistos ou accidentes debería dispoñerse de sistemas de lectura directa, fixos, portátiles ou de tipo persoal, asociados no seu caso a alarmas (ver o punto k). Estes sistemas deben ter o grao de fiabilidade máis alto posible e seguir un mantemento preventivo eficaz e con garantías.

f) Aplicar os procedementos e métodos de traballo máis axeitados.

É imprescindible que os procedementos de traballo que impliquen a manipulación destes axentes estean claramente establecidos e procurar evitar a exposición dos traballadores/as, así como o paso do axente canceríxeno ou mutáxeno ao ambiente, especialmente nos casos de sólidos pulverulentos ou líquidos volátiles. As instrucións e recomendacións de seguridade deben incluírse nas instrucións de traballo.

No caso de ser necesaria a manipulación destes axentes, procurarase evitar tocalos directamente coas mans, nin aínda utilizando luvas de protección, para así limitar a contaminación transversal, impedindo a súa dispersión sobre outros materiais ou elementos que tamén sexan obxecto de manipulación directa.

g) Adoptar medidas de protección colectiva ou, cando a exposición non poida evitarse por outros medios, medidas individuais de protección.

h) Adoptar medidas hixiénicas, en particular a limpeza regular de chans, paredes e demais superficies.

Para evitar, en caso de derrame ou fuga, a súa acumulación espacial ou temporal ou a súa vertedura ao desaugadoiro, os chans deben permitir recolectar e drenar a lugar seguro os devanditos axentes. En calquera caso, as operacións de limpeza, sexan programadas ou puntuais, non deben constituír por si mesmas unha fonte de risco para os traballadores/as que as efectúen ou para terceiros, evitándose a formación de aerosois e vapores.

i) Delimitar as zonas de risco, establecendo unha sinalización de seguridade e saúde axeitada, que inclúa a prohibición de fumar nas devanditas zonas, e permitir o acceso ás mesmas só ao persoal que deba operar nelas, excluindo aos traballadores/as especialmente sensibles a estes riscos.

A sinalización de seguridade e saúde, e en especial a sinalización de prohibición de acceso a zonas de risco de persoas non autorizadas, deberá atermarse ao establecido polo Real Decreto 485/1997, do 14 de abril, sobre disposicións mínimas en materia de sinalización de seguridade e saúde no traballo.

j) Velar para que todos os recipientes, envases e instalacións que conteñan axentes canceríxenos ou mutáxenos estean etiquetados de maneira clara e lexible e colocar sinais de perigo claramente visibles, de conformidade todo iso coa normativa vixente na materia.

É importante destacar que o carácter canceríxeno ou mutáxeno de categoría 1A ou 1B dunha substancia ou dunha mestura, só queda reflectido de forma específica na lexislación relativa á súa comercialización (Regulamento CLP) mediante as indicacións de perigo H350 “Pode provocar cancro”, H350i “Pode provocar cancro por inhalación” e H340 “Pode provocar defectos xenéticos” acompañados en ambos os casos da palabra de advertencia “Perigo” e do pictograma cuxo código é GHS08.

Na actualidade, aínda que é preceptivo sinalizar áreas, recintos, locais, zonas, etc., non existe unha indicación gráfica (pictograma) específica regulamentaria, o que non exime da obriga de sinalizar de forma inequívoca.

k) Instalar dispositivos de alerta para os casos de emerxencia que poidan ocasionar exposicións anormalmente altas.

Naqueles casos nos que sexan posibles exposicións excepcionalmente altas que poidan xerar situacións de emerxencia, debe dispoñerse de

sistemas de alarma para a súa detección inmediata. As alarmas deben ter o grao de fiabilidade máis alto posible e estar sometidas a un mantemento preventivo eficaz, que garanta a súa posta en marcha cando a concentración presente do axente canceríxeno ou mutáxeno no ar (previamente fixada, de acordo co establecido no plan de emerxencia) así o requira. A actuación no caso de activación das alarmas, debe estar contemplada con todo detalle no plan de emerxencia do centro de traballo.

l) Dispoñer de medios que permitan o almacenamento, manipulación e transporte seguros dos axentes canceríxenos ou mutáxenos, así como para a recollida, almacenamento e eliminación de residuos, en particular mediante a utilización de recipientes herméticos etiquetados de maneira clara, inequívoca e lexible, e colocar sinais de perigo claramente visíbeis, de conformidade todo iso coa normativa vixente na materia.

O almacenamento destes axentes efectuarase nun lugar específico, debidamente protexido e diferenciado dos outros produtos almacenados, ao que unicamente teñan acceso as persoas autorizadas. O control do almacén estará a cargo dunha persoa informada dos riscos da súa utilización e adestrada na súa manipulación e actuación en caso de emerxencia. A súa sinalización levarase a cabo de acordo co punto 4º do apartado 4 “Tubaxes, recipientes e áreas de almacenamento de substancias e mesturas perigosas” do anexo VII do Real Decreto 485/1997, reproducido no punto j).

Artigo 6. Medidas de hixiene persoal e de protección individual.

1. O empresario/a, en toda actividade en que exista un risco de contaminación por axentes canceríxenos ou mutáxenos, deberá adoptar as medidas necesarias para:

a) Prohibir que os traballadores/as coman, beban ou fumen nas zonas de traballo nas que exista devandito risco.

b) Prover aos traballadores/as de roupa de protección apropiada ou doutro tipo de roupa especial adecuada.

c) Dispoñer de lugares separados para gardar de maneira separada as roupas de traballo ou de protección e as roupas de vestir.

d) Dispoñer dun lugar determinado para o almacenamento adecuado dos equipos de protección e verificar que se limpan e se comproba o seu bo funcionamento, se fose posible con anterioridade e, en todo caso, despois de cada utilización, reparando ou substituíndo os equipos defectuosos antes dun novo uso.

e) Dispoñer de retretes e cuartos de aseo apropiados e axeitados para uso de traballadores.

2. Os traballadores/as dispoñerán, dentro da xornada laboral, de dez minutos para o seu aseo persoal antes da comida e outros dez minutos antes de abandonar o traballo.

3. O empresario/a responsabilizarase do lavado e descontaminación da roupa de traballo, quedando rigorosamente prohibido que os traballadores/as leven dita roupa ao seu domi-

cilio para tal fin. Cando contratase tales operacións con empresas idóneas para o efecto, estará obrigado a asegurar que a roupa se envía en recipientes pechados e etiquetaxes coas advertencias precisas.

4. De acordo co apartado 5 do artigo 14 da Lei de Prevención de Riscos Laborais, o custo das medidas relativas á seguridade e a saúde no traballo establecidas polo presente Real Decreto non debe recaer de ningún xeito sobre os traballadores/as.

Artigo 7. Exposicións accidentais e exposicións non regulares.

1. En caso de accidentes ou de situacións imprevistas que puidesen supoñer unha exposición anormal dos traballadores/as, o empresario/a informará diso canto antes aos mesmos e adoptará, en tanto non se eliminaron as causas que produciron a exposición anormal, as medidas necesarias para:

a) Limitar a autorización para traballar na zona afectada aos traballadores/as que sexan indispensables para efectuar as reparacións ou outros traballos necesarios.

b) Garantir que a exposición non sexa permanente e que a súa duración para cada traballador/a se limite ao estritamente necesario.

c) Poñer a disposición dos traballadores/as afectados roupa e equipos de protección adecuados.

d) Impedir o traballo na zona afectada dos traballadores/as non protexidos adecuadamente.

Os obxectivos a conseguir son:

- *Que as situacións imprevistas sexan cada vez máis previsibles e, por conseguinte, se teñen tomado as medidas técnicas e organizativas para o seu control.*
- *Que ante a materialización dalgunha destas situacións, as consecuencias sexan o máis limitadas posible, tanto na súa severidade como no colectivo afectado.*

Na medida do tecnicamente posible, estas situacións deben preverse, identificarse, localizarse, avaliarse e incorporarse ao Plan de Emerxencia do centro de traballo, a fin de evitar ante as mesmas toda improvisación que puidese dar lugar a un empeoramento da situación ou a un agravamento das consecuencias.

O Plan de Emerxencia debe concretar, ante tales situacións, "cando poñer en acción o plan", "que se debe facer", "quen deben actuar", "como deben actuar" e "con que medios"; sendo así mesmo necesario realizar simulacros a intervalos regulares a fin de confirmar a bondade e idoneidade das actuacións previstas.

2. Naquelas actividades non regulares, nas que poida preverse a posibilidade dun incremento significativo da exposición dos traballado-

res/as, o empresario/a, unha vez esgotadas todas as posibilidades de adopción doutras medidas técnicas preventivas para limitar a exposición, deberá adoptar, previa consulta aos traballadores/as ou os seus representantes, as medidas necesarias para:

- a) Evitar a exposición permanente do/as traballador/a, reducindo a duración da mesma ao tempo estritamente necesario.
- b) Adoptar medidas complementarias para garantir a protección dos traballadores/as afectados, en particular poñendo á súa disposición roupa e equipos de protección adecuados que deberán utilizar mentres dure a exposición.

c) Evitar que persoas non autorizadas teñan acceso ás zonas onde se desenvolvan estas actividades, ben delimitando e sinalizando devanditos lugares ou ben por outros medios.

Artigo 8. Vixilancia da saúde dos traballadores/as.

1. O empresario/a garantirá unha vixilancia adecuada e específica da saúde dos traballado-

res/as en relación cos riscos por exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos, realizada por persoal sanitario competente, segundo determinen as autoridades sanitarias nas pautas e protocolos que se elaboren, de conformidade co disposto no apartado 3 do artigo 37 do Real Decreto polo que se aproba o Regulamento dos Servizos de Prevención. Dita vixilancia deberá ofrecerse aos traballadores/as nas seguintes ocasións:

- a) Antes do inicio da exposición.
- b) A intervalos regulares en diante, coa periodicidade que os acontecementos médicos aconsellen, considerando o axente canceríxeno ou mutáxeno, o tipo de exposición e a existencia de probas eficaces de detección precoz.
- c) Cando sexa necesario por detectarse nalgún traballador/a da empresa, con exposición similar, algún trastorno que poida deberse á exposición a axentes canceríxenos ou mutáxenos.

Todas as actividades de vixilancia da saúde efectuaranse de acordo coas condicións establecidas no artigo 22 da LPRL, o apartado 3 do

artigo 37 do RSP e o Real Decreto 843/2011, do 17 de xuño, polo que se establecen os criterios básicos sobre a organización de recursos para desenvolver a actividade sanitaria dos servizos de prevención. Así mesmo seranlle de aplicación as condicións e características expresadas no artigo 6 do Real Decreto 374/2001 sobre a protección da saúde e seguridade dos traballadores/as contra os riscos relacionados cos axentes químicos durante o traballo.

2. Os traballadores/as poderán solicitar a revisión dos resultados da vixilancia da saúde.
3. Deberá levarse un historial médico individual dos traballadores/as afectados.

De conformidade co apartado 6 do artigo 6 do Real Decreto 374/2001, e segundo o establecido no apartado 3 do artigo 37 do RSP, a historia clínico laboral, ademais dos datos de anamneses, exploración clínica, control biolóxico se procede, do mesmo xeito que outras exploracións complementarias, incluírá a descrición do posto de traballo e demais detalles respecto á súa permanencia, riscos concretos por exposición a canceríxenos ou mutáxenos ou a determinados procedementos de traballo considerados como tales, e medidas de prevención adoptadas, así como de similares datos respecto de postos de traballo anteriores, se se dispón deles.

É condición indispensable que a historia clínico laboral estea perfectamente documentada e actualizada en todos os aspectos mencionados xa que, dada a especial gravidade dos efectos

que se trata de previr, debería ser sempre posible, e en todo momento, coñecer a súa traza-bilidade en canto á orixe, natureza, magnitude, inicio e termo, medidas de prevención adoptadas e outros factores, así como os riscos conco-rrentes, se os houberse. Así mesmo, debido a que se trata dun historial médico individual, deberán constar, como mínimo, todos os datos referentes a patoloxías, trastornos e circuns-tancias individuais concorrentes no trabaja-dor/a que, aínda sen relación específica co axente ou axentes canceríxenos ou mutáxenos orixe do risco, constitúan aspectos ou caracte-rísticas en virtude dos cales o traballador/a puidese ser considerado como especialmente sensible fronte a tal risco, cuxa protección debe ser especificamente garantida polo empresa-rio/a, segundo o establecido no apartado 1 do artigo 25 da LPRL.

4. O empresario/a deberá revisar a avaliación e as medidas de prevención e de protección colectivas e individuais adoptadas cando se detectaron alteracións da saúde dos trabaja-dores que poidan deberse á exposición a axen-tes canceríxenos ou mutáxenos, ou cando o resultado dos controis periódicos, incluídos os relativos á vixilancia da saúde, poña de mani-festo a posible inadecuación ou insuficiencia das mesmas. O Médico encargado da vixilancia da saúde dos traballadores/as poderá propoñer medidas individuais de prevención ou de pro-tección para cada traballador/a en particular.

Neste senso, serán obxecto de especial valora-ción os riscos por canceríxenos ou mutáxenos en

traballadores incluídos no punto 3 g) do artigo 37 do RSP, é dicir, traballadoras embarazadas ou tras parto recente, lactantes, menores e tra-balladores especialmente sensibles a riscos por axentes canceríxenos ou mutáxenos.

5. Aconsellarase e informarse aos traballado-res/as no relativo a calquera control médico que sexa pertinente efectuar con posteriorida-de ao cesamento da exposición. En particular, resultará de aplicación aos devanditos traba-lladores/as o establecido no parágrafo e) do apartado 3 do artigo 37 do Real Decreto polo que se aproba o Regulamento dos Servizos de Prevención, en materia de vixilancia da saúde máis aló da finalización da relación laboral.

Se o cesamento da exposición débese á eli-minación do risco ou cambio de posto de tra-ballo, é dicir que non finalizase a relación labo-ral, a vixilancia da saúde debe realizarse polo empresario/a, mentres que se a relación labo-ral xa non existe, o devandito recoñecemento correrá a cargo do Sistema Público de Saúde.

Artigo 9. Documentación.

1. O empresario/a está obrigado a dispoñer de:

a) A documentación sobre os resultados da avaliación a que se refire o artigo 3, así como os criterios e procedementos de avaliación e

os métodos de medición, análise ou ensaio utilizados.

b) Unha lista actualizada dos traballadores/as encargados de realizar as actividades respecto ás cales os resultados das avaliacións mencionadas no artigo 3 revelen algún risco para a seguridade ou a saúde dos traballadores/as, indicando a exposición á cal estivesen sometidos na empresa.

2. O empresario/a deberá adoptar as medidas necesarias para a conservación dos historiais médicos individuais previstos no apartado 3 do artigo 8 do presente Real Decreto, sen prexuízo do disposto no artigo 22 da Lei de Prevención de Riscos Laborais.

3. Tanto a lista mencionada no apartado 1 anterior como os historiais médicos mencionados no apartado 2 deberán conservarse durante corenta anos despois de terminada a exposición, remitíndose á autoridade laboral no caso de que a empresa cese na súa actividade antes de devandito prazo.

Os historiais médicos serán remitidos pola autoridade laboral á sanitaria, quen os conservará, garantíndose en todo caso a confidencialidade da información neles contida. En ningún caso a autoridade laboral conservará copia dos citados historiais.

4. O tratamento automatizado de datos persoais só poderá realizarse nos termos previstos na Lei Orgánica 5/1992, do 29 de outubro, de Regulación do Tratamento Automatizado dos Datos de Carácter Persoal e de acordo co vi-

xente Regulamento Xeral de Protección de Datos (RGPD).

Artigo 10. Información ás autoridades competentes.

1. O empresario/a deberá proporcionar ás autoridades laborais e sanitarias cando estas lle o soliciten, a información adecuada sobre:

a) As avaliacións previstas no artigo 3, incluíndo a natureza, grao e duración das exposicións, así como os criterios e procedementos de avaliación e os métodos de medición, análise ou ensaio utilizados.

b) As actividades ou os procedementos industriais aplicados, incluídas as razóns polas cales se utilizan axentes canceríxenos ou mutáxenos.

c) As cantidades utilizadas ou fabricadas de substancias ou mesturas que conteñan axentes canceríxenos ou mutáxenos.

d) O número de traballadores/as expostos e, en particular, a lista actualizada prevista no artigo anterior.

e) As medidas de prevención adoptadas e os tipos de equipos de protección utilizados.

f) Os criterios e resultados do proceso de substitución de axentes canceríxenos ou mutáxenos a que se refire o artigo 4 do presente Real Decreto.

2. Deberá comunicarse á autoridade laboral todo caso de cancro que se recoñeza resultante da exposición a un axente canceríxeno ou mutáxeno durante o traballo.

Artigo 11. Información e formación dos traballadores/as.

De conformidade cos artigos 18 e 19 da Lei de Prevención de Riscos Laborais, o empresario/a adoptará as medidas adecuadas para que os traballadores/as e os representantes dos traballadores/as reciban formación e sexan informados sobre as medidas que teñan que adoptarse en aplicación do presente Real Decreto.

Así mesmo, o empresario/a tomará as medidas apropiadas para garantir que os traballadores/as reciban unha formación suficiente e adecuada e información precisa baseada en todos os datos dispoñibles, en particular en forma de instrucións, en relación con:

- a) Os riscos potenciais para a saúde, incluídos os riscos adicionais debidos ao consumo de tabaco.
- b) As precaucións que se deberán tomar para previr a exposición.
- c) As disposicións en materia de hixiene persoal.
- d) A utilización e emprego de equipos e roupa de protección.

e) As consecuencias da selección, da utilización e do emprego de equipos e roupa de protección.

f) As medidas que deberán adoptar os traballadores/as, en particular o persoal de intervención, en caso de incidente e para a prevención de incidentes.

2. Dita formación deberá:

a) Adaptarse á evolución dos coñecementos respecto aos riscos, así como á aparición de novos riscos.

b) Repetirse periodicamente se fose necesario.

3. O empresario/a deberá informar aos traballadores/as sobre as instalacións e aqueles contedores ou recipientes anexos que conteñan axentes canceríxenos ou mutáxenos.

4. Así mesmo, os representantes dos traballadores/as e os traballadores/as afectados deberán ser informados das causas que desen lugar ás exposicións accidentais e ás exposicións non regulares mencionadas no artigo 7 así como das medidas adoptadas ou que deban adoptar para solucionar a situación.

5. Os traballadores/as terán acceso á información contida na documentación a que se refire o artigo 9 cando dita información lles concirna a eles mesmos. Así mesmo, os representantes dos traballadores/as ou, na súa falta, os propios traballadores/as terán acceso a calquera información colectiva anónima.

Fonte: INSST

*Se tes **dúbidas** relacionadas coa **PREVENCIÓN DE RISCOS** e a **SAÚDE LABORAL**.....*

*Está a túa disposición o **ASESORAMENTO TÉCNICO** do Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral*

gratuito
confidencial
rápido
CÓMODO
FÁCIL
dende onde estés

Presencial
ON LINE
Teléfono
correo electrónico

TÉCNICAS
E
TÉCNICOS
SUPERIORES
PRL

*Podes solicitar unha **CONSULTA ON LINE** ou unha **cita presencial** na web- www.cigsaudelaboral.org*

*Preme no botón de **asesoramento técnico***

Selecciona
- asesoramento on line
- asesoramento presencial

Cumprimenta o formulario

Envía os datos

*Un dos nosos **TÉCNICOS/AS EN PRL** poñerase en contacto contigo*

CIG

Depósito Legal:
C428-2012

Os contidos publicados son responsabilidade exclusiva do Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral da Confederación Intersindical Galega e non reflicten necesariamente a opinión da "Fundación Estatal para la Prevención de Riesgos Laborales F.S.P."

Edita: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral. www.cigsaudelaboral.org